

Леонід Костенко

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «АВТОМАТИЗОВАНІ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ»

11-13 жовтня 1994 р. Центральною науковою бібліотекою ім.В.І.Вернадського НАН України було проведено Міжнародну наукову конференцію «Автоматизовані системи інформаційно-бібліотечного обслуговування», в якій взяли участь 215 спеціалістів, з них 12 зарубіжних. Україна була представлена вченими і фахівцями в галузі інформатики та бібліотечної справи, які працюють в бібліотеках усіх систем і відомств, державних інститутах культури, у науково-дослідних установах Національної Академії наук.

Конференцію відкрив головуєчий на пленарному засіданні директор ЦНБ, член-кореспондент НАН України О.С.Онищенко. Він охарактеризував сучасний стан інформатизації бібліотек України, відзначив певні успіхи в цій галузі і окреслив коло проблем, що потребують розв'язання. Це - налагодження дієвих механізмів координації робіт з автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів між бібліотеками різних систем і відомств, організація централізованої підготовки на машинних носіях бібліографічної інформації про нові твори друку, посилення уваги до питань стандартизації в бібліотечно-інформаційній сфері, підвищення рівня теоретичної бази для створення в бібліотеках автоматизованих інформаційних систем нового покоління і, врешті, надання роботам по інформатизації бібліотек державного статусу з включенням їх до Національної програми інформатизації.

Другою була доповідь директора Інституту проблем реєстрації інформації НАН України члена-кореспондента НАН України В.В.Петрова «Від електронної комп'ютерної газети до електронної бібліотеки». Йшлося про використання згаданої газети, яка не має світових аналогів, для передачі наукової та комерційної інформації по телевізійній мережі. Після виступу багато учасників конференції виявили бажання стати абонентами цієї газети.

Три наступні доповіді зробили гості з близько-

го зарубіжжя: зав. відділом системних досліджень і автоматизованих технологій Бібліотеки з природничих наук РАН (Москва), д-р техн. наук М.Є.Каленов; ст. наук. співробітник відділу автоматизації Державної бібліотеки Росії (Москва) М.Є.Шварцман, зав. відділом автоматизації Центральної наукової бібліотеки АН Білорусі (Мінськ) П.М.Лапо. М.Є.Каленов повідомив про інформаційно-бібліотечне забезпечення природничо-наукових досліджень РАН, а два інші доповіді охарактеризували сучасний стан і перспективи автоматизації своїх бібліотек.

Взаємодоповнюючі виступи зав.відділом автоматизації Національної парламентської бібліотеки України В.О.Александрова «Хід розробки та створення автоматизованої системи бібліотек Міністерства культури України» і Головного конструктора інформаційних мереж О.Й.Баранова «Проблеми створення національного електронного каталога обласних бібліотек України» засвідчили наявність у нашій країні проектів державного значення, які сприятимуть створенню нової інформаційної інфраструктури суспільства.

Консультант з інформаційних технологій фірми Digital О.Д.Бобовников та керівник Національного центру ЮНЕСКО по розповсюдженню програмної системи CDS/ISIS в Україні, канд. фіз. - мат. наук В.А.Резниченко проінформували про ліцензійні програмні системи для автоматизації бібліотек ALEPH і CDS/ISIS, які супроводжуються в Україні відповідно фірмою Digital і Кібернетичним центром НАН України. Перша має дещо ширші функціональні можливості (зокрема, є багатошрифтовою), позитивна ж риса другої - некомерційні умови отримання.

Завершили засідання доповіді директора Українського мовно-інформаційного фонду, канд. фіз.-мат. наук В.А.Широкова про проблеми сучасної комп'ютерної лексикографії та зав. кафедрою інформатики й автоматизованих технологій КДІК, канд. пед. наук В.О.Яковлева про підготовку бібліотекарів-технологів у галузі інформатики.

Другого дня на конференції проходили чотири секційних засідання. Було заслухано 50 доповідей та повідомлень, значна частина яких супроводжувалася демонстраціями інформаційних і програмних продуктів.

На першій секції «Формати, лінгвістичне і програмне забезпечення автоматизованих бібліотечних систем» (керівник - зав. відділом автоматизованої обробки інформації ЦНБ, канд. техн. наук Л.Й.Костенко) найбільший інтерес викликала доповідь наук. співробітника відділу каталогізації ЦНБ О.В.Ісаєвої «Використання UNIMARC в універсальній науковій бібліотеці». Присутні на секції відзначили необхідність доведення такої роботи до Державного стандарту України. Широке обговорення викликали також повідомлення співробітників Українського мовно-інформаційного фонду про створення автоматизованих словникових систем та інформація фахівців Кібернетичного центру НАН України про подальший розвиток програмної системи CDS/ISIS, розробленої ЮНЕСКО спеціально для автоматизації бібліотек та архівів.

Тематикою другої секції були «Електронні каталоги й бази даних бібліотек» (керівник - зав. відділом автоматизації бібліотечно-інформаційних процесів ЦНБ, канд. техн. наук А.С.Лозниця). Учасників цієї секції найбільше зацікавили розробки Українського мовно-інформаційного фонду зі створення електронної бібліотеки, автоматизовані робочі місця клавіатурного вводу бібліографічної інформації, продемонстровані співробітниками відділу автоматизації бібліотечно-інформаційних процесів ЦНБ ім. В. І. Вернадського, а також інформація про роботи з автоматизації Черкаської обласної бібліотеки, особливістю яких є використання вітчизняної комп'ютерної техніки.

Учасники секції «Автоматизовані технології обслуговування читачів» (керівник - заст. директора з бібліотечної роботи ЦНБ А.Г.Бровкин) спочатку заслухали доповіді теоретичного плану, а потім приєдналися до секції «Електронні каталоги і бази даних бібліотек», де і продемонстрували АРМи, призначені для обслуговування читачів. У цілому робота третьої секції показала, що, з одного боку, бібліотеки вже мають певні інформаційні ресурси на машинних носіях, а з другого, - ці ресурси ще недостатньо використовуються в практиці інформаційного обслуговування читачів.

Уже сама наявність четвертої секції «Комп'ютеризація інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек» (керівник - зав. відділом інформаційно-аналітичного забезпечення органів влади ЦНБ, канд. філос. наук В.М.Горовий)

засвідчила, що вітчизняні бібліотеки успішно освоюють нову для них сферу - підготовку оглядово-аналітичних і прогностичних матеріалів для управлінських структур. Хоча серед доповідачів переважали представники ЦНБ, обговорення їхніх виступів показало, що аналогічні роботи проводяться і в ряді регіонів, зокрема в Херсонській, Дніпропетровській та інших обласних універсальних бібліотеках.

У першій половині третього дня конференції учасники знайомилися з практичними досягненнями ЦНБ у галузі інформатизації. Гостям, зокрема, було продемонстровано гіпертекстові бази даних «SCI» (покажчики наукового цитування) на компактних оптичних дисках, що вже понад п'ять років використовуються в роботі відділу довідково-бібліографічного обслуговування, бази даних національної бібліографії України та рефератів газетних статей, а також автоматизовані робочі місця у відділі каталогізації.

У другій половині цього дня під головуванням члена-кореспондента НАН України О.С.Онищенка відбулося заключне пленарне засідання, на якому керівники секцій поінформували про їх роботу. Після короткого обговорення повідомлень керівників секцій учасники конференції одногосно прийняли такі рекомендації:

1. Для координації робіт зі створення автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем організувати Міжвідомчу раду з питань інформатизації бібліотек.

2. Вважати першочерговим завданням Ради підготовку документів для включення робіт зі створення автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем до Національної програми інформатизації.

3. Просити Книжкову палату ім.І.Федорова, Національну парламентську бібліотеку і Центральну наукову бібліотеку ім.В.І.Вернадського забезпечити впровадження організаційних та інших заходів для централізованої підготовки на машинних носіях бібліографічних описів творів друку, що виходять в Україні.

4. Просити Державний комітет України з питань стандартизації, метрології та сертифікації передбачити на 1995 і подальші роки фінансування розробки стандартів у галузі бібліотечної справи, передусім для автоматизованої обробки інформації.

5. Вважати пріоритетним науковим напрямом при створенні автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем їх інтелектуалізацію.

6. Наступну конференцію присвятити темі «Бібліотечно-бібліографічні класифікації та інформаційно-пошукові системи».